

Dôvodová správa

I. Všeobecná časť

Rozpočty vyšších územných celkov, miest a obcí sú súčasťou rozpočtu verejnej správy a rovnako výsledky hospodárenia regionálnej a komunálnej samosprávy sú súčasťou výsledkov rozpočtového hospodárenia Slovenskej republiky. Rozpočet samosprávneho kraja je základným nástrojom finančného hospodárenia. Riadi sa ním financovanie úloh a funkcií v príslušnom rozpočtovom roku a výhľadovo aj na obdobie ďalších dvoch rokov, nakoľko v súlade so zákonom č. 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa rozpočet samosprávneho kraja zostavuje na obdobie troch rokov. Pritom rozpočet na príslušný rozpočtový rok má záväzný charakter a rozpočet na nasledujúce dva roky má charakter informatívny. Rozpočet samosprávneho kraja sa zostavuje aj ako programový rozpočet, čím sa zvyšuje jeho informačná hodnota.

II. Osobitná časť

Návrh Rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2020-2022 je zostavený v súlade s platnými, vládou a parlamentom schválenými legislatívnymi predpismi. Jeho cieľom je zabezpečiť výkon samosprávnych kompetencií vo všetkých oblastiach stanovených zákonom č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov a naďalej pokračovať v konsolidácii verejných financií v zmysle pravidiel rozpočtovej zodpovednosti. Návrh rozpočtu obsahuje vlastné finančné prostriedky samosprávneho kraja, ktorými sa zabezpečuje financovanie originálnych kompetencií v zmysle platnej legislatívy, dotácie zo štátneho rozpočtu na prenesený výkon štátnej správy v oblasti Vzdelávania, ďalej finančné prostriedky rozpočtových organizácií taxatívne vymedzené novelou zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, v minulosti označované tiež ako mimorozpočtové prostriedky, ako aj finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ a zo štátneho rozpočtu na implementáciu projektov v rámci jednotlivých operačných programov Partnerskej dohody 2014-2020, a za rovnakým účelom aj návratné zdroje financovania v podobe revolvingového úveru, výlučne však určeného na úhradu oprávnených výdavkov schválených investičných projektov so systémom financovania formou refundácie.

Faktory ovplyvňujúce rozpočet príjmov:

Celkové príjmy Trenčianskeho samosprávneho kraja sú pre rozpočtový rok 2020 plánované v objeme 216 483 666 eur, z toho bežné príjmy sú rozpočtované v objeme 169 950 399 eur a kapitálové príjmy v objeme 46 533 267 eur.

V príjmovej časti bežného rozpočtu je premietnutý predpokladaný vývoj plnenia daňových príjmov, ktoré budú aj v roku 2020 rozhodujúcim zdrojom financovania potrieb regiónu. Pri ich plánovaní vychádzal Trenčiansky samosprávny kraj, tak ako po minulé roky, zo septembrovej prognózy poradného orgánu Ministerstva financií Slovenskej republiky - Výboru pre daňové prognózy. Ide o prognózu na hotovostnej báze, podľa ktorej by mal podiel z celkovo odhadovaného výberu výnosu dane z príjmov fyzických osôb určený pre Trenčiansky samosprávny kraj dosiahnuť pri 30% - nej výške prerozdelenia objem finančných prostriedkov

vo výške približne 103 194 tis. eur. Trenčiansky samosprávny kraj prijal alternatívu rozpočtovania nižšieho objemu výnosu ako je jeho plánovaná prognóza, a to vo výške 103 094 tis. eur. Dôvodom je hlavne očakávané spomalenie rastu slovenskej ekonomiky, ktoré spolu s legislatívnymi vplyvmi ťahajú daňové a odvodové príjmy smerom nadol. Svedčí o tom aj ukazovateľ medziročného nárastu daňových príjmov, pri ktorom bol zaznamenaný pokles z 12 mil. eur v roku 2019 na približne 5 mil. eur v roku 2020. Očakávaný výrazne nižší medziročný nárast daňových príjmov tak síce postačuje vykryť financovanie každoročne rastúcich prevádzkových potrieb, avšak z medziročného hodnotenia vytvára menší priestor na financovanie investičných akcií a spolufinancovanie projektov zo štrukturálnych fondov EÚ z vlastných zdrojov. Aj napriek tejto skutočnosti však zostávajú daňové príjmy najvýznamnejšou hlavnou kategóriou bežných príjmov. Ich podiel na celkových bežných príjmoch predstavuje 60,7 %.

V oblasti bežných nedaňových príjmov, t.j. v hlavnej kategórii 200 je plánovaný celkový objem prostriedkov vo výške 10 260 tis. eur, čo v porovnaní s predchádzajúcim rozpočtovým obdobím predstavuje medziročný nárast približne o 264 tis. eur. Tento je výsledkom očakávaného poklesu nedaňových príjmov dosahovaných v priebehu roka na Úrade TSK v dôsledku ukončenia platnosti Zmluvy o spolupráci a poskytovaní zliav na multifunkčnú čipovú kartu kraja k termínu 31.10.2019 (tzv. Krajská karta multiCARD), a naproti tomu plánovaného nárastu nedaňových príjmov dosahovaných každoročne rozpočtovými organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja na svojich rozpočtových a samostatných účtoch. Percentuálny podiel rozpočtovaných bežných nedaňových príjmov na celkových bežných príjmoch predstavuje 6,0 %.

Súčasťou rozpočtu bežných príjmov TSK je v rámci hlavnej kategórie 300 Granty a transfery každoročne plánovaný objem finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu, určený na úhradu nákladov spojených s preneseným výkonom štátnej správy na úseku vzdelávania. Pre rozpočtový rok 2020 je táto účelovo určená dotácia zo štátneho rozpočtu plánovaná vo zvýšenom objeme 54 851 tis. eur s medziročným nárastom takmer 11 063 tis. eur, ktorý zohľadňuje zvýšenie platových taríf pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, účinné od 1. januára 2020, ako aj očakávané zvýšenie výdavkov na prevádzku škôl. Z celkového objemu bežných príjmov Trenčianskeho samosprávneho kraja predstavuje percentuálny podiel vo výške 32,3 %.

Návrh Rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2020-2022 obsahuje opäť, tak ako v predchádzajúcom roku maximálne možné zrealnenie rozpočtovaného objemu príjmov v ekonomickej kategórii 230 Kapitálové príjmy. Trenčiansky samosprávny kraj disponuje aj pre rozpočtový rok 2020 prebytočným nehnuteľným majetkom, s ktorým sa v rámci koncepcie rozvoja jednotlivých oddielov neuvažuje. Jeho odpredaj sa predpokladá na úrovni 900 tis. eur. V porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka ide o takmer polovicu nižší objem, a to vzhľadom na čoraz častejšie uprednostňované zámeny prebytočného majetku medzi subjektmi verejnej správy pred samotným predajom.

Plnenie kapitálových príjmov Trenčianskeho samosprávneho kraja by mal v rozpočtovom roku 2020 pozitívne ovplyvniť aj proces implementácie investičných projektov čerpaných zo štrukturálnych a investičných fondov Európskej únie a zo štátneho rozpočtu. Za týmto účelom je súčasťou plánovaných tuzemských kapitálových grantov a transferov objem prostriedkov vo výške približne 45 572 tis. eur. V porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka ide o medziročný nárast vo výške približne 11 391 tis. eur. Treba však zdôrazniť, že tak ako v minulom roku, sú do návrhu rozpočtu zahrnuté len tie investičné projekty, u ktorých sa

Trenčiansky samosprávny kraj stal úspešným žiadateľom o poskytnutie nenávratného finančného príspevku. Výnimku tvoria len štyri projekty v oblasti Dopravy, kde boli žiadosti o nenávratný finančný príspevok predložené v prvej polovici roku 2019 a jeden projekt v oblasti Sociálneho zabezpečenia, predložený riadiacemu orgánu na schválenie v auguste 2019. Takže vzhľadom k tomu, že u väčšiny projektov obdržal Trenčiansky samosprávny kraj rozhodnutie o schválení žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku ešte v rokoch 2017-2019, očakáva sa, a to aj napriek zdĺhavým termínom na administráciu zmlúv a následne zdĺhavý priebeh verejného obstarávania, že práve rok 2020 rozbehne finančné procesy súvisiace s implementáciou.

V zmysle rámcovej úverovej zmluvy predpokladá Trenčiansky samosprávny kraj v rozpätí rokov 2016 - 2021 prijatie návratných zdrojov financovania z Rozvojovej banky Rady Európy v celkovom objeme 13 mil. eur, a to výlučne na úhradu 95% oprávnených výdavkov schválených investičných projektov, a len pre projekty financované v rámci jednotlivých operačných programov Partnerskej dohody na roky 2014-2020 systémom refundácie. Ide o revolvingový typ úveru, ktorý umožňuje čerpať poskytnuté zdroje opakovane. Hodnota tohto úveru nevstupuje do výpočtu celkovej dlhovej služby a neovplyvní tak úverovú záťažnosť TSK, ktorá bude k 31.12.2019 predstavovať výšku takmer 41 887 tis. eur. Vo väzbe na schválené žiadosti o nenávratný finančný príspevok v rámci Operačného programu Interreg V-A SR-ČR, kde sú projekty financované výlučne systémom refundácie, plánuje Trenčiansky samosprávny kraj využiť v rozpočtovom roku 2020 z vyššie uvádzaného objemu schváleného krátkodobého úveru návratné zdroje financovania prijaté ešte v roku 2018 v objeme takmer 3 963 tis. eur, ktoré sa však nepodarí k termínu 31.12.2019 vyčerpať. Ich objem sa odhaduje na 2 650 tis. eur. Prekážkou v čerpaní úveru sú požiadavky na ochranu pamiatkového fondu, ako aj problémy s realizáciou projektu na strane cezhraničného partnera, čo spôsobuje oddialenie začiatku stavebných prác pri schválených projektoch, a následne zároveň oneskorenie finančného plnenia zo zmluvných vzťahov. Zároveň však plánuje Trenčiansky samosprávny kraj prijatie druhej čiastky úveru v objeme 1 863 tis. eur. Objem návratných zdrojov financovania pre rozpočtový rok 2020, účelovo určený na financovanie 95% oprávnených výdavkov schválených investičných projektov financovaných systémom refundácie tak v konečnom dôsledku predstavuje výšku 4 513 tis. eur.

Faktory ovplyvňujúce rozpočet výdavkov:

Kvantifikácia návrhu rozpočtu výdavkov Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2020-2022 v celkovom objeme takmer 219 028 tis. eur zohľadňuje prirodzene zdrojové možnosti v oblasti príjmov a pre rozpočtový rok 2020 dosahuje o 25 723 tis. eur vyšší objem rozpočtovaných výdavkov v porovnaní s predchádzajúcim rokom, z toho objem bežných výdavkov 148 812 tis. eur predstavuje medziročný nárast o takmer 18 522 tis. eur a objem kapitálových výdavkov 70 216 tis. eur medziročný nárast o takmer 7 200 tis. eur.

Zvýšený objem rozpočtovaných bežných výdavkov zohľadňuje hlavne:

- *valorizáciu platových taríf zamestnancov verejnej správy od 1.1.2020 vo výške 10 %, a to v súlade s „Vyhlásením zástupcov sociálnych partnerov k dohode o kolektívnych zmluvách vyššieho stupňa v štátnej službe a vo verejnej službe na roky 2019 a 2020“ zo dňa 28.6.2018, ako aj v súlade*

s vládou novelou zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Trenčiansky samosprávny kraj predpokladá z tohto titulu navýšenie rozpočtového krytia bežných výdavkov z vlastných zdrojov pre Úrad TSK a organizácie v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti v odhadovanom objeme takmer 3 328 tis. eur,

- novelu zákona o podpore cestovného ruchu, ktorá mala za následok nepriamo novelu zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, a to v podobe nového § 152a, ktorý s účinnosťou od 1.1.2019 zaviedol nový pojem – *príspevok na rekreáciu zamestnancov*. V zmysle § 152a je zamestnávateľ, ktorý zamestnáva viac ako 49 zamestnancov, povinný poskytnúť zamestnancovi, ktorého pracovný pomer u zamestnávateľa trvá nepretržite najmenej 24 mesiacov, na jeho žiadosť príspevok na rekreáciu v sume 55 % oprávnených výdavkov, najviac však v sume 275 eur za kalendárny rok. Keďže Trenčiansky samosprávny kraj prijal rozhodnutie zabezpečiť, resp. poskytnúť výdavky na tento účel pre všetkých zamestnancov organizácií vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, t.j. aj pre zamestnancov organizácií s evidovaným počtom do 49, odhaduje sa celková potreba navýšenia rozpočtového krytia bežných výdavkov v rozpočtovom roku 2020 z tohto titulu na približne 705 tis. eur. Výnimku tvoria organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK na úseku Vzdelávania s počtom zamestnancov nad 49, kde túto potrebu zabezpečuje MŠVVaŠ SR z prostriedkov štátneho rozpočtu,
- *zvýšenie úhrady náhrady predpokladanej straty u zmluvných dopravcov v prímestskej autobusovej doprave* o 1 500 tis. eur, za ktorým je vzájomná dohoda oboch strán pokračovať vo zvýšení priemernej mzdy vodičov a technicko-hospodárskych zamestnancov, ktorí priamo vykonávajú činnosť v prímestskej autobusovej doprave, ako aj vyššia priemerná cena nafty, ktorá ovplyvňuje náklady na spotrebu pohonných hmôt a vyššie náklady spojené so vstupmi autobusov na jednotlivé autobusové stanice,
- *nárast finančných prostriedkov na prenesený výkon štátnej správy na úseku Vzdelávania* v celkovom objeme približne 11 063 tis. eur, ktorý zahŕňa zvýšenie platových taríf pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, účinné od 1. januára 2020, ako aj očakávané zvýšenie výdavkov na prevádzku škôl,
- nárast výdavkov určených na financovanie súkromných základných umeleckých škôl a súkromných a cirkevných školských zariadení celkom o 51 tis. eur, ako aj výdavkov určených na financovanie verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb približne o 111 tis. eur
- a napokon objem finančných prostriedkov plánovaný na Úrade TSK v celkovej výške 1 520 tis. eur za účelom realizácie dvoch nových neinvestičných projektov, ktorými sú projekt Lepší Trenčiansky kraj implementovaný v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa a projekt Národný projekt rekvalifikácií na hornej Nitre implementovaný v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Čerpanie *kapitálových výdavkov* predpokladá Trenčiansky samosprávny kraj vo výške približne 70 216 tis. eur. Z uvedeného objemu rozpočtových prostriedkov je približne 53 635 tis. eur vyčlenených na prípravné a podporné práce súvisiace s

implementáciou projektov zo štrukturálnych fondov EÚ a zo štátneho rozpočtu, ako aj na samotnú implementáciu, pričom 56,0 % z tohto objemu, t.j. cca 30 044 tis. eur je určených na rekonštrukciu zhoršeného stavebno-technického stavu ciest, ktoré má Trenčiansky samosprávny kraj vo svojom vlastníctve a 18,1%, t.j. cca 9 714 tis. eur je určených na modernizáciu odborného vzdelávania na stredných školách.

Zvyšná časť prostriedkov kapitálového rozpočtu v objeme takmer 16 581 tis. eur je vyčlenená na realizáciu investičných aktivít v rámci Úradu TSK a jednotlivých oddielov, z toho napr.:

- v oblasti dopravy je objemovo najväčšia časť kapitálového transferu pre príspevkovú organizáciu SC TSK, a to približne 2 520 tis. eur vyčlenená na nákup strojného vybavenia, techniky a obnovu vozového parku,
- na úseku všeobecnej nemocničnej starostlivosti je v rozpočtovom roku 2020 stanovených niekoľko priorit, patrí k nim napojenie NN rozvodov JIS na energocentrum a náhradný zdroj za takmer 1 191 tis. eur pre NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach, komplexná rekonštrukcia stravovacej prevádzky, kuchyne a práčovne vrátane strechy za takmer 1 968 tis. eur pre NsP Myjava, ako aj rekonštrukcia elektroinštalácie za 1 223 tis. eur a vybudovanie centra diagnostiky za takmer 1 735 tis. eur v NsP Považská Bystrica,
- v oblasti vzdelávania smeruje Trenčiansky samosprávny kraj najväčší objem prostriedkov, a to približne 2 299 tis. eur na rekonštrukcie budov škôl a školských zariadení vrátane rekonštrukcie elektroinštalácie, sociálnych zariadení, striech, vstupov do areálov, bleskozvodov, kanalizácie, ako aj zníženia energetickej náročnosti budov a takmer 452 tis. eur na obstaranie materiálno-technického vybavenia škôl, školských internátov a školských stravovacích zariadení,
- s cieľom zlepšiť podmienky poskytovania a dostupnosti sociálnych služieb plánuje Trenčiansky samosprávny kraj na úseku sociálneho zabezpečenia najväčšie investície v sociálnom zariadení CSS – Jesienka, a to v podobe kompletnej rekonštrukcie pavilónu C a B a rekonštrukcie vonkajšieho vodovodu, kanalizácie a teplovodov za približne 622 tis. eur, v sociálnom zariadení CSS – AVE v podobe pokračovania rekonštrukcie budovy zariadenia za približne 510 tis. eur a napokon v sociálnom zariadení CSS – SLOVEN v podobe vybudovania novej kanalizačnej prípojky za takmer 327 tis. eur.

Návrh rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2020 – 2022 je zostavený ako vyrovnaný. Bežný rozpočet pre rok 2020 tvorí prebytok v celkovom objeme 21 167 821 eur, kapitálový rozpočet tvorí schodok v celkovom objeme 23 712 471 eur. Finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie sú svojím objemom 2 544 650 eur tiež prebytkové a spolu s prebytkom bežného rozpočtu vykrývajú schodok kapitálového rozpočtu.

Súčasťou predkladaného Návrhu Rozpočtu TSK na roky 2020-2022 je aj Programový rozpočet TSK na roky 2020-2022, ktorý je odrazom výdavkovej časti rozpočtu. Je zostavený v programovej štruktúre, obsahuje 11 programov členených na podprogramy a prvky, ktoré zohľadňujú zámery a ciele TSK. Povinnosť zostavovania klasického a programového rozpočtu pre vyššie územné celky vyplýva zo zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V súlade s ustanovením § 19e ods. 1 písm. c) zákona NR SR č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov bol Návrh Rozpočtu TSK na roky 2020-2022 predložený útvaru hlavného kontrolóra za účelom vypracovania odborného stanoviska k návrhu rozpočtu pred jeho prerokovaním v zastupiteľstve samosprávneho kraja. Ďalej v súlade s ustanovením § 9 ods. 3 citovaného zákona bol v stanovenej lehote 15 dní pred prerokovaním v zastupiteľstve samosprávneho kraja verejne sprístupnený, a to vyvesením na úradnej tabuli, ako aj zverejnením na webovom sídle TSK. Návrh Rozpočtu TSK na roky 2020-2022 bol zároveň prerokovaný vo všetkých komisiách zriadených pri zastupiteľstve samosprávneho kraja.